

1. ΔΕΝ ΧΑΣΑΜΕ , ΔΕΝ ΚΕΡΔΙΣΑΜΕ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 14/05/2024 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 14/05/2024

Σελίδα: 1

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΓΚΥΡΑ

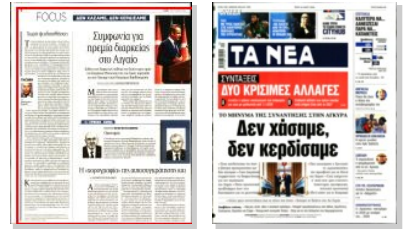
Δεν χάσαμε, δεν κερδίσαμε

• Ποια αποδείχτηκε ότι ήταν η βασική προτεραιότητα των δύο πλευρών • Γιατί (περίπου) συμφώνησαν να διαφωνήσουν για την περίπτωση της Χαμάς • Πόσο προσεκτικά προβλέψιμοι ήταν στις διατυπώσεις για τις μειονότητες

• Πώς επιχείρησε ο Ερντογάν να «ωραιοποιήσει» την προσβολή για τη Μονή της Χώρας • Γιατί επέμειναν σ' αυτά που «μας ενώνουν» (οικονομία, προσφυγικό, πολιτική προστασία) • Τι (δεν) είπαν για το Κυπριακό

• Άλλες τρεις συναντήσεις έως το τέλος του έτους • Χαλαρό το δείπνο στο Ακ Σαράι

FOCUS

ΔΕΝ ΧΑΣΑΜΕ, ΔΕΝ ΚΕΡΔΙΣΑΜΕ

Συμφωνία για ηρεμία διαρκείας στο Αιγαίο

Κάθε ίχνος διαφωνιών χάθηκε στο δείπνο προς τιμήν του Κυριάκου Μητσοτάκη στο Ακ Σαράι, παρουσία και του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου

ΑΓΚΥΡΑ, ΑΝΤΑΓΚΟΚΡΙΣΗ ΑΝΔΡΕΑΣ ΡΟΜΠΟΠΟΥΛΟΣ

Χωρίς ψευδαισθήσεις

Τα αποτελέσματα των πολλαπλών συναντήσεων κορυφής των ηγετών Ελλάδας - Τουρκίας τον τελευταίο χρόνο δεν είναι εύκολο να αποτιμηθούν. Στα θετικά πρέπει να αναγνωριστεί το ότι έχουν χαμηλώσει τον γεωπολιτικό πυρετό στο Αιγαίο. Στα αρνητικά πρέπει να επισημανθεί ότι δεν έχουν επιλυθεί κανένα πρόβλημα. Παρά τις φιλοορονησίες μεταξύ των δύο ηγετών, η Αγκυρα κλιμακώνει τις διεκδικήσεις της σε τέτοιον βαθμό ώστε τα πράγματα να οδηγούνται αναπόφευκτα σε αδιέξοδο. Η τουρκική αδιαλλαξία βασίζεται στην πεποίθηση ότι διαπραγματεύεται από θέση ισχύος γιατί ο συσχετισμός δυνάμεων την ευνοεί. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει το γεωπολιτικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνουν χώρα αυτές οι συναντήσεις: Η τουρκική πολιτική ελίτ θεωρεί ότι ασφυκτιά στα οριοθετημένα σύνορα του τουρκικού κράτους (δηλαδή τα σύνορα της Συνθήκης της Λωζάννης) και επιδιώκει την αναβίωση ηγεμονικών μορφών εξουσίας σε πρώην οθωμανικά εδάφη. Η αυτοκρατορική νοσταλγία έχει απτές γεωπολιτικές συνέπειες. Για την Τουρκία τα υπάρχοντα σύνορα είναι ρευστά, προϊόν εποχών που έχουν παρέλθει ανεπιστρεπτή. Έτσι η Αγκυρα έχει πρωτοστατήσει σε αλλαγές συνόρων με χρήση ένοπλης βίας: σε Καύκασο (Ναγκόρνο Καραμπάχ), Μέση Ανατολή (Συρία, Ιράκ) και Ανατολική Μεσόγειο (Κύπρος).

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΠΛΑΤΙΑ

Όσον αφορά την Ελλάδα, η Τουρκία επιδιώκει τον έλεγχο στο μισό Αιγαίο και καθεστώς συναπόφασης στη Θράκη. Η Αγκυρα αμφισβητεί τον εδαφικό διακανονισμό της Συνθήκης της Λωζάννης θέτοντας θέματα κυριαρχίας νήσων και βραχονησίδων ανατολικά του 25ου μεσημβρινού καθώς και των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτή την κυριαρχία: χωρικά ύδατα, εναέριος χώρος, υφαλοκρηπίδα, ΑΟΖ. Ταυτόχρονα παρεμποδίζει την Ελλάδα και την Κύπρο να εκμεταλλευτούν τη υποθαλάσσια κοιτάσματα υδρογονανθράκων που βρίσκονται στις ΑΟΖ τους και ασκεί εκβιαστική διπλωματία απειλώντας με πόλεμο.

Όσον αφορά τη διαδικασία των διαπραγματεύσεων η Αγκυρα αρνείται τη «βήμα προς βήμα» επίλυση των διαφορών και επιδιώκει «λύση-πακέτο», δηλαδή ένα ανατολίτικο παζάρι όπου δίδεν υποχωρήσεις της Τουρκίας σε ανυπόστατα θέματα επιδιώκεται να ανταλλάσσονται με ελληνικές παραχωρήσεις. Έτσι εξηγείται η εμμονή για απευθείας διαπραγμάτευση χωρίς την εμπλοκή τρίτων (Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης) και χωρίς πλαίσιο αρχών και κανόνων. Για να χρυσωθεί το κάπι και να παρουσιαστεί η επιδιωκόμενη μοιρασιά ως δίδην μεγάλη διπλωματική επιτυχία, έχει εφευρεθεί το αφήγημα του «αμοιβαίου οφέλους» (καζάν-καζάν), όπου η συνεκμετάλλευση βαφτίζεται ως αμοιβαία επωφέλης. Ο εκβιασμός είναι ξεκάθαρος: χωρίς τη συμμετοχή της Τουρκίας δεν μπορεί να γίνει καμία αξιοποίηση του ελληνικού και κυπριακού θαλάσσιου και ενεργειακού πλούτου στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο.

Κάτι από αυτές τις συνθήκες η ελληνική διαλλακτικότητα εκλαμβάνεται ως αδυναμία. Η μόνη γλώσσα που καταλαβαίνει η Αγκυρα είναι αυτή της ισχύος. Αν η Αθήνα θέλει μια αξιοπρεπή ειρήνη πρέπει να δημιουργήσει αξιόπιστη αποτρεπτική ισχύ. Σε κάθε περίπτωση, το αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων θα αντανακλά τον συσχετισμό ισχύος των δύο πλευρών. Αν υποθέσουμε ότι στο πλαίσιο αναζήτησης ηρεμίας η Ελλάδα προβεί προσεχώς σε σοβαρές παραχωρήσεις, τίποτα δεν εξασφαλίζει την Ελλάδα ότι η Τουρκία δεν θα επανέλθει απαιτώντας περισσότερα. Για να παραφράσουμε τον Ντε Γκωλ: «Οι συμφωνίες είναι σαν τα τριαντάφυλλα, διαρκούν όσο διαρκούν».

Ο Αθανάσιος Πλάτιος είναι ομότιμος καθηγητής Στρατηγικής στο Πανεπιστήμιο Πελαγονίας και έχει πρόσφατα συγγράψει (με τον Κ. Κολιτσίου) το βιβλίο «50 Κανόνες Στρατηγικής στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις» (Αθήνα: Διάλογος, 2023).

Με ακούσματα από κανονάκι και ούτι που έπαιζε πολυμελές συγκρότημα, παρακάθισαν οι αντιπροσωπείες των δύο χωρών στο δείπνο που παρέθεσε προς τιμήν του Κυριάκου Μητσοτάκη ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στο Προεδρικό Μέγαρο στην Αγκυρα. Παρουσία του Οικουμενικού Πατριάρχη Βαρθολομαίου που προσεκλήθη στο παρά πέντε στην Αγκυρα. Στην προεδρική τράπεζα,

όπως και στη συνάντηση των δύο ηγετών, δεν υπήρχε κανένα ίχνος από την αντιπαράθεση για τη μειονότητα στη Θράκη και τη Χαμάς μπροστά στις κάμερες. Η πιο σημαντική διαπίστωση για τις σχέσεις των δύο ηγετών Ερντογάν και Μητσοτάκη μετά από την τέταρτη συνάντησή τους μέσα σε δέκα μήνες σίγουρα είναι ότι έμαθαν πλέον να συμφωνούν ότι διαφωνούν, δημόσια. Ακόμη και κάθεται,

αλλά να το πράττουν κόσμια. Μάλιστα ο Ερντογάν που διατύπωσε πρώτος τη διαφωνία του για το πώς θα χαρακτηριστεί η Χαμάς, και δευτερολόγησε έντονα, βρήκε κι εκεί κάτι στο οποίο συμφωνούν - για να ευχαριστήσει τον Κυριάκο Μητσοτάκη δύο φορές για τη στήριξη της Ελλάδας στην έκκληση για άμεση εκκευρία. Πέρα όμως από τα του δείπνου και τα όσα διαδραματίστηκαν μπροστά στις κάμερες, είναι πλέον

3+1 ΠΡΟΣΩΠΑ - ΚΛΕΙΔΙΑ

ΚΩΣΤΗΣ ΦΡΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

Οικονομία

Ο υπεύθυνος για την οικονομική διπλωματία της χώρας, υφυπουργός Εξωτερικών Κώστας Φραγκογιάννης, είναι ένα από τα πρόσωπα που έχουν πάρει πάνω τους το πρότζεκτ των ανοικτών διαύλων επικοινωνίας με την Τουρκία. Το Ελληνοτουρκικό Επιχειρηματικό Συμβούλιο, το οποίο βρίσκεται στα σκοριά, είναι η καλύτερη απόδειξη πως οι προσπάθειες προσέγγισης μέσα από την οικονομική συνεργασία μπορούν να αποδώσουν καρπούς. Η θετική στζέτα στην οικονομία πάντα βοηθά στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης, άλλωστε.

Η «χορογραφία» της αυτοσυγκράτησης και

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΔΗΜΟΥ

Αντίταν «χορογραφία», θα έλεγαν κανείς ότι αποδόθηκε με αυτοσυγκράτηση και χωρίς αποκλίσεις μέσα στο Λευκό Παλάτι σε μια επανάλυση εκείνης του περασμένου Δεκεμβρίου στο Μέγαρο Μαξίμου. Στη σχεδόν μισή ώρα που διήρκεσαν οι κοινές δηλώσεις του Κυριάκου Μητσοτάκη και του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην Αγκυρα, έπειτα από την κατ' ιδίαν συνάντηση 90 λεπτών και τις συνομιλίες των αντιπροσωπείων, τα τελευταία τέσσερα λεπτά αφιερώθηκαν σε... πινγκ - πονγκ ανταπαντίσεων, όπως είχε συμβεί και στην Αθήνα, αυτή τη φορά όχι για την αναφορά του Ερντογάν σε «τουρκική»

αντί για μουσουλμανική μειονότητα, αλλά για την περίπτωση της Χαμάς. Ως αποτέλεσμα «σπκώθηκε» ως πεδίο διαφωνίας το συγκεκριμένο θέμα και πάντως όχι κάτι άλλο άμεσης επιρροής στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο χαρακτηρισμός «τρομοκρατική οργάνωση» διά στόματος του Πρωθυπουργού οδήγησε τον Ερντογάν σε... δευτερολογία, στην οποία μίλησε τρεις φορές για «αντιστασιακή ομάδα», αποκαλύπτοντας ότι στα τουρκικά νοσοκομεία νοσηλεύονται 1.000 μέλη της Χαμάς. Το πρωθυπουργικό μικρόφωνο άνοιξε ξανά για την αποστοφή «ας συμφωνήσουμε ότι διαφωνούμε σε αυτό, αλλά ας συμφωνήσουμε ότι συμφωνούμε στην ανάγκη να υπάρχει μια άμεση κατάπαυση του πυρός και πάνω απ'

όλα να προστατευθούν οι άμαχοι Παλαιστίνιοι» και ο Ερντογάν έληξε τη «χορογραφία» με ένα λιτό «αυτό μπορεί να γίνει, ναι». Χωρίς να λείπουν οι αιχμές, είναι σαφές ότι βασική προτεραιότητα ήταν να εκπεμφθεί «πνεύμα καλής θέλησης» και η δέσμευση να εδραιωθεί το «σημερινό θετικό κλίμα», όπως επισημαίνεται και στη γραπτή δήλωση των ηγετών, δηλαδή να παραταθεί η ελληνοτουρκική νηνεμία. Στην επιδίωξη αυτή δεν δεικνουν μόνο οι νέες υπογραφές (μνημόνιο κατανόησης για τη διακρίση καταστροφών και συμφωνία συνεργασίας στις ιατρικές επιστήμες), ούτε μόνο ο στόχος διπλωματικού του ελληνοτουρκικού εμπορίου στα 10 δις. και συνολικά η έμφαση σε βί-

ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

εμφανές ότι τα δύο επιτελεία έχουν ρητή εντολή να προχωρούν με προεκλεκτικά βήματα, αποφεύγοντας τις κακοτοπιές για να οδηγηθούν στο επόμενο Ανώτατο Συμβούλιο Στρατηγικής Συνεργασίας που σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες σχεδιάζεται να πραγματοποιηθεί τον Νοέμβριο στην Αγκυρα.

Υγεία), Ερντογάν και Μπυστάκης έδωσαν πράσινο φως στους μεγαλύτερα επιχειρηματίες των δυο χωρών, με την επανίδρυση του ελληνοτουρκικού επιχειρηματικού συμβουλίου να προχωρήσουν σε ουσιαστικές συνεργασίες. Κι επειδή η Οικονομία απαιτεί σταθερότητα, επιβεβαίωσαν τη βούληση και πρόθεση για ήρεμα νερά. Κι ως διαπίστωσαν ακόμη μία φορά κεκλεισμένων των θυρών αλλά εν μέρει και δημόσια σε τι διαφωνούν.

Η πιο σημαντική διαπίστωση για τις σχέσεις των δύο ηγετών μετά την τέταρτη συνάντησή τους μέσα σε δέκα μήνες σίγουρα είναι ότι έμαθαν πλέον να συμφωνούν ότι διαφωνούν, δημόσια

Πάμε λοιπόν για ένα ήρεμο καλοκαίρι και φθινόπωρο στο Αιγαίο, κατά τη διάρκεια των οποίων τα κλιμάκια των υπουργείων Εξωτερικών και Αμυνας θα έχουν πυκνές επαφές για να επιτευχθεί κοινός τόπος, έστω και σε κάποια θέματα, ούτως ώστε να υπάρχει νόημα στη σύγκληση ενός Ανώτατου Στρατηγικού Συμβουλίου Συνεργασίας προς το τέλος του έτους.

Εξάλλου, όπως τονίζουν διπλωματικές πηγές στην Αγκυρα, στόχος είναι επισκέψεις σαν τη χθεσινή να γίνουν επιτελους ρουτίνα. Να μην απασχολούν δηλαδή τόσο έντονα την κοινή γνώμη και τα ΜΜΕ να μην περιμένουν τη στιγμή ή την πιθανότητα να υποπέσει σε εθνικό «ολίσθημα» ο ηγέτης της χώρας και να καταστεί βορά της αντιπαλιότητας και των ακραίων που πάντα καραδοκούν.

Ο νέος κύκλος προσέγγισης, άλλωστε, επισημασμένη και με το μενού στο δείπνο που περιλάμβανε αρνίσια παϊδάκια και ντολμαδάκια, κερπίκι με φιστίκι, αγκινάρες με κουκιά. Με επιδόρπιο χαλβά και μπακλαβά.

ΜΠΟΥΡΑΚ ΑΚΤΣΑΠΑΡ

Αντικαταστάτης

Ο υφυπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας, Μπουράκ Ακτσαπάρ, έπαιξε σημαντικό ρόλο στον πολιτικό διάλογο που γίνεται όλο αυτό το χρονικό διάστημα με το ελληνικό υπουργείο Εξωτερικών. Ήταν ο επικεφαλής της τουρκικής ομάδας διαπραγματεύσεων. Ωστόσο, τους επόμενους μήνες θα μετακομίσει στη Γενεύη, μια και μετατέθηκε στη μόνιμη αντιπροσωπεία της χώρας του στον ΟΗΕ. Μέχρι στιγμής δεν είναι γνωστό ποιος θα τον αντικαταστήσει. Πολλοί αναρωτήθηκαν αν με αυτή την κίνηση η Αγκυρα θέλησε να υποβαθμίσει τον ελληνοτουρκικό διάλογο, πάντως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ταξίδια

Η υφυπουργός Εξωτερικών, Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, είναι ο άνθρωπος που μιλούσε περισσότερο με τον επικεφαλής της τουρκικής ομάδας διαπραγματεύσεων, Μπουράκ Ακτσαπάρ. Εκεί κάνει πολλά ταξίδια στην κλιμάκ του Αιγαίου προκειμένου να διαπραγματείται το καλό κλίμα στις συζητήσεις των δυο πλευρών αλλά και για να προλαβαίνει να νερκαθεπίσει τους από τις κατά καιρούς εμπρηστικές δηλώσεις του Ταγίπ Ερντογάν που απευθύνονται στο εξωτερικό του ακροατήριο - και σχεδιάζονται προκειμένου να ταμπήσουν τα ποσοστά του.

ΧΑΚΑΝ ΦΙΝΤΑΝ

Ισορροπίες

Ο τούρκος υπουργός Εξωτερικών, Χακάν Φιντάν, χαρακτηρίζεται από πηγές που τον έχουν γνωρίσει ικανός να διατηρήσει ισορροπίες ανάμεσα στην ανατολική και τη δυτική πλευρά του πολιτικού του χαρακτήρα. Γι' αυτό, από τη στιγμή που διαδέχτηκε τον Τσαβούσογλου πολλοί στοιχημάτισαν ότι θα γίνει ο άνθρωπος-κλειδί για την ελληνοτουρκική προσέγγιση. Αυτή η εντύπωση, βέβαια, δεν αναιρεί εκείνη που έχει αφήσει ως επικεφαλής των μυστικών υπηρεσιών της γεγονικής χώρας: τον πιο πιστό άνθρωπο στον πρόεδρο και του επιφορτισμένου με τη «βρώμικη δουλειά» του καθεστώτος.

η διαφωνία για τη Χαμάς

ματα χαμηλής πολιτικής με αποφυγή των ηγετών, δημόσιως, να εισέλθουν βαθύτερα στα «δύσκολα» θέματα. Είναι επιπλέον ότι άνοιξε δρόμος στα επόμενα ραντεβού: πιθανόν στην Ουάσιγκτον τον Ιούλιο (Σύννοδος του ΝΑΤΟ), οπωσδήποτε στη Νέα Υόρκη τον Σεπτέμβριο (Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ) και στην Αγκυρα μέχρι το τέλος του 2024 (Ανώτατο Συμβούλιο Συνεργασίας), ενόσω οι υπουργοί Εξωτερικών Γιώργος Γεραπετρίτης και Χακάν Φιντάν πήραν εντολή να συντονίσουν τις νέες κινήσεις στον συμφωνημένο οδικό χάρτη (πολιτικός διάλογος, Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης, θετική ατζέντα).

κό, πολιτική προστασία, τουρισμός κ.ά.), καθώς η Αθήνα θέλει ανοιχτούς διαύλους και στο ανώτατο επίπεδο προς εκτόνωση ή ακριβέστερα πρόληψη τυχόν κρίσεων. Με τα λόγια του Πρωθυπουργού «δίπλα στις διαπιστωμένες διαφωνίες μας μπορούμε να γράφουμε μια παράλληλη σελίδα» στο στόχο μια «παρωγαγική κανονικότητα». Με τα λόγια του τούρκου προέδρου, υπάρχει βούληση για «ειλικρινή διάλογο» στα «αλληλένδετα» προβλήματα και δεν «υπάρχει κανένας πρόβλημα τόσο μεγάλο που δεν μπορεί να επιλυθεί». Είναι ενδεικτικό το πόσο προσεκτικά προβλέψιμο ήταν στις διατυπώσεις τους για τις μελλοντικές. Ο Ερντογάν χωρίς να εκπλήσσει κανέναν αναφέρθηκε εκ νέου σε «τουρκική μειονότητα»

στη Θράκη, με τον Πρωθυπουργό να επαναλαμβάνει ότι η μειονότητα είναι θρησκευτική κατά τη Συνθήκη της Λωζάννης.

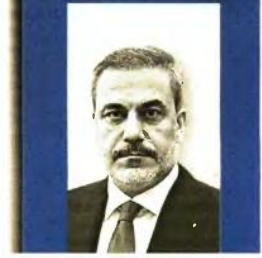
Η Μονή της Χώρας

Εμφανής ήταν επίσης η προσπάθεια του Ερντογάν να «ωραιοποιήσει» την προβολή για τη Μονή της Χώρας. Αφού υποστήριξε ότι η Τουρκία είναι «υπόδειγμα» στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, τόνισε ότι το Καρί Τζαμί ανοίγει για «λατρεία και επίσκεψη» και ότι αποδίδεται σημασία στον κατάλογο πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. «Και» ελάχιστον να διαφυλάξουμε την ξεχωριστή πολιτιστική αξία του μνημείου ώστε να μπορεί να είναι επισκέψιμο από όλους», σχολίασε

ο Πρωθυπουργός, εκφράζοντας δυσαρέσκεια και στενοχώρια για την εξέλιξη.

Το Κυπριακό

Σε ό,τι αφορά το Κυπριακό, ο Ερντογάν μίλησε μόνο για «δικαιαικό μόνιμη λύση», ενώ ο Μπυστάκης τόνισε την ανάγκη να δοθεί χρόνος στον διάλογο για αναζήτηση λύσης στο πλαίσιο των αποφάσεων του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ. Εξάλλου παρέπεμψε στην τελευταία σύνοδο κορυφής της ΕΕ και στην ευθεία σύνδεση της πρόδου στο Κυπριακό με την ευρωπαϊκή πορεία της Τουρκίας (διασύνδεση που είχε εξοργίσει προ μηνών την Αγκυρα), ζητώντας να αξιοποιηθούν «οσοστά» από την Αγκυρα εκείνα τα συμπεράσματα.

Η Μπαρτινί Γινάντζ είναι δημοσιογράφος - πολιτική αναλύτρια.

